

Колекція XIX-XX ст. – це в основному бібліографічні видання, які є пам'ятками культури або чудовими зразками друкарського мистецтва і художнього оформлення, а також малотиражні і мініатюрні видання. Серед них провідне місце займають мініатюри (біля 1000 одиниць). Деякі з них можна прочитати лише за допомогою лупи, яка до них додається. Таким, наприклад, є французько-англійський словник, названий його упорядником Гаском «найменшим у світі». Серед «розкішних» видань виділяється твір визначного історика і мистецтвознавця, професора Новоросійського, а потім Петербурзького університетів Н. П. Кондакова «История и памятники византийской эмали» (Санкт-Петербург, 1892).

Мініатюрні та малоформатні видання

Кондаков Н.П. История та пам'ятки візантійської емалі (СПб, 1892)

Серед рідкісних українських книжок XIX ст. привертає увагу альманах «Русалка Дністровая» (Будим, 1837) – перша книга народною мовою на західноукраїнських землях, з автографом Якова Головацького, який подарував її бібліотеці Рішельєвського ліцею.

«Русалка Дністровая» (Будим, 1837)

У фондах Наукової бібліотеки зберігається прижиттєве видання Шевчківського «Кобзаря» (1860) з посвятою Марку Вовчку, творчістю та особистістю якої був захоплений Тарас Григорович. Рідкісним є мініатюрний «Кобзар», виданий у Женеві у 1878 р. та заборонений у межах Російської імперії дією Емського указу. Через кордон до України його перевозили між стосиками папіру відомої на той час тютюнової фірми «Awadi». Зберігається у фондах університетської бібліотеки також примірник першого повного видання «Кобзаря» (1907) за редакцією Василя Доманицького.

Університетська Шевченкіана

Рідкісна книжка Лесі Українки «Стародавня історія східних народів», написана нею в якості підручника для молодшої сестри, була видана останньою, Ольгою Косач-Кривинюк, у Катеринославі у 1917 р. Привертає увагу «Переписка з Мотрею Кочубеівною в Батурині» гетьмана Івана Мазепи, видана у 1917 р. У Науковій бібліотеці зберігаються також **книжки з автографами** визначних державних діячів і науковців-академіків Михайла Грушевського і Сергія Єфремова, дисертація Д. І. Менделєєва, монографія І. І. Мечникова, книжки С. Шелухіна. Фонди Наукової бібліотеки містять колекцію російських нелегальних і заборонених книжок XIX ст. (170 одиниць). У Науковій бібліотеці Одеського національного університету старанно зібрані місцеві видання, що висвітлюють політичне, наукове, культурне і господарське життя Одеси з часу її виникнення і донині.